

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙ В ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ

Проаналізовано динаміку інвестицій в основний капітал сільськогосподарських підприємств та організацій. Встановлено ряд факторів, які призводять до викривлення аналітики інвестиційних процесів, серед яких основним є відсутність тотожності між економічним та правовим визначенням інвестицій. Запропоновано напрями щодо розв'язання даної проблеми.

Важливим фактором підвищення технічного та технологічного рівня виробництва аграрної продукції є удосконалення структури та механізму формування основного капіталу сільськогосподарських підприємств. Стійкий розвиток сільськогосподарських підприємств в умовах жорсткої конкуренції неможливий без активізації інвестиційної діяльності, яка передбачає розв'язання проблеми модернізації основних фондів та раціонального їх використання, збільшення обсягів ефективного виробництва та успішної реалізації конкурентоспроможної продукції на внутрішньому та зовнішніх ринках. Оскільки при розробленні ефективних управлінських рішень на всіх рівнях господарської діяльності, в т. ч. і в сфері інвестування організацій, необхідно об'єктивно враховувати сучасні тенденції розвитку та особливості виробництва, аналіз інвестицій в основний капітал сільськогосподарських підприємств має важливе прикладне значення.

У вітчизняній науці проблемі інвестування сільськогосподарських підприємств та організацій присвятили свої дослідження В.Г. Андрійчук, А.П. Гайдучський, М.І. Кісіль, І.І. Лукінов, В.Я. Месель-Веселяк, О.М. Онищенко, Г.М. Підлісецький, П.Т. Саблук, та ін. Серед зарубіжних дослідників з точки зору методології інвестиційних процесів значний інтерес представляють роботи В. Беренса, Г. Бірмана, О. Ідрісова, Дж. Кейнса, В. Ойкена, Дж. Хікса, Х. Хеймера, У. Шарпа, С. Шмідта та ін. Водночас, незважаючи на теоретичну та практичну цінність проведе-

них досліджень, окремі важливі питання логічного синтезу теоретичних та практичних питань інвестування сільськогосподарських підприємств висвітлено недостатньо. Зокрема потребує уточнення категоріальний апарат предмету дослідження і відповідно структура його аналізу та обліку. Недостатнє висвітлення цих питань у вітчизняній науці зумовило необхідність проведення дослідження.

Метою статті є висвітлення теоретико-методологічних положень та практичних рекомендацій щодо аналізу інвестиційних процесів в сільськогосподарських підприємствах та організаціях.

В сучасній зарубіжній економічній літературі багато уваги приділяється розмежуванню понять «інвестиції» та «витрати» в сільському господарстві. Основний наголос ставиться на той факт, що інвестиції – це капіталовкладення, результат яких знаходиться поза межею одного виробничого циклу, тобто дані вкладення відносять до оновлення чи розширення основного капіталу підприємств [3]. Отже, плоді дерева, виноградники, багаторічні кущі ягід тощо слід відносити до інвестицій, оскільки результат таких вкладень розглядається в перспективі, поза межею одного виробничого циклу. Натомість, наприклад, грошові засоби, витрачені на добрива для підвищення врожаю кукурудзи, слід відносити до категорії витрат виробництва, через те що результат добрив буде помітний під час та наприкінці одного виробничого процесу. Вважаємо таке розмежування понять доцільним і перспективним, адже існує проблема вивіреної правової, економічної та бухгалтерської ідентифікації знарядь праці, які змінюють свою натурально-речову форму під час процесу сільськогосподарського виробництва (плоді дерева, свиноматки та кнури, основне стадо корів, тощо). Це питання особливо актуальне в контексті формування

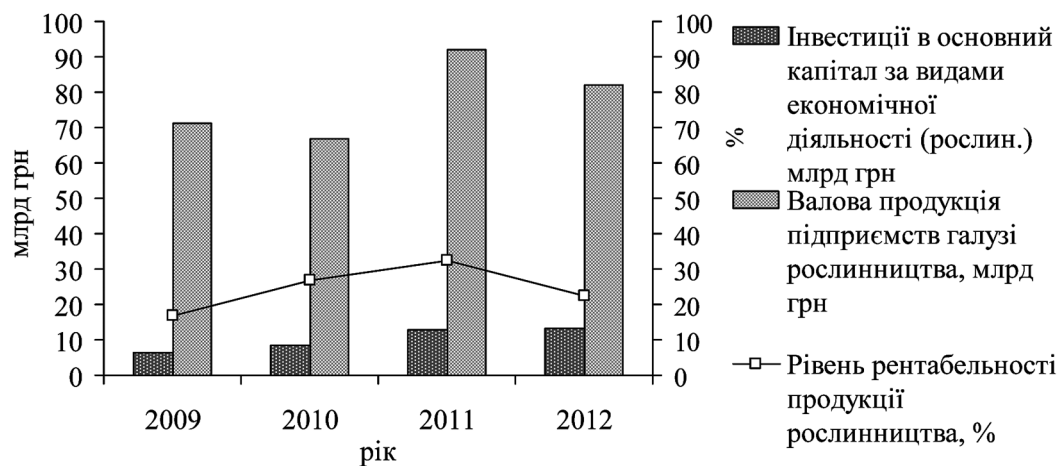

Рис. 1. Динаміка інвестицій в основний капітал та виробництва валової продукції рослинництва

основного та оборотного капіталу сільськогосподарських підприємств, що водночас визначає подальші тенденції розвитку даних організацій.

За Законом України «Про інвестиційну діяльність» (1991р.) інвестиції — це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект. Таким чином, згідно даного визначення, короткострокові вкладення (наприклад, з метою перепродажу) також можна трактувати як інвестиції, що є спірним та призводить до викривлення аналітики. Аналіз динаміки інвестицій в основний капітал сільськогосподарських організацій і відповідних змін валової продукції рослинництва та тваринництва чітко виявляє закономірність короткострокового реагування одного показника від іншого (рис 1,2).

Така пряма залежність валової продукції, рентабельності та обсягів інвестицій пояснюється декількома причинами, серед яких основні: недостатній рівень інвестування та незадовільна інтерпретація інвестицій і, відповідно, віднесення грошових засобів не до витрат, що формують собівартість, а до основного капіталу.

При достатньому рівні інвестування підприємств тієї чи іншої галузі тренд залежності інвестицій, валової продукції та рівня рентабельності характеризується відносною перманентністю першого показника та зростанням двох інших. (рис.3).

В подальшому процесі використання основного капіталу відбувається його поступове зношення, підприємство повертається у точку ще безбиткового, але вже не настільки ефективного розвитку для гідного конкурування на ринку і саме в цей час необхідно знову активізувати

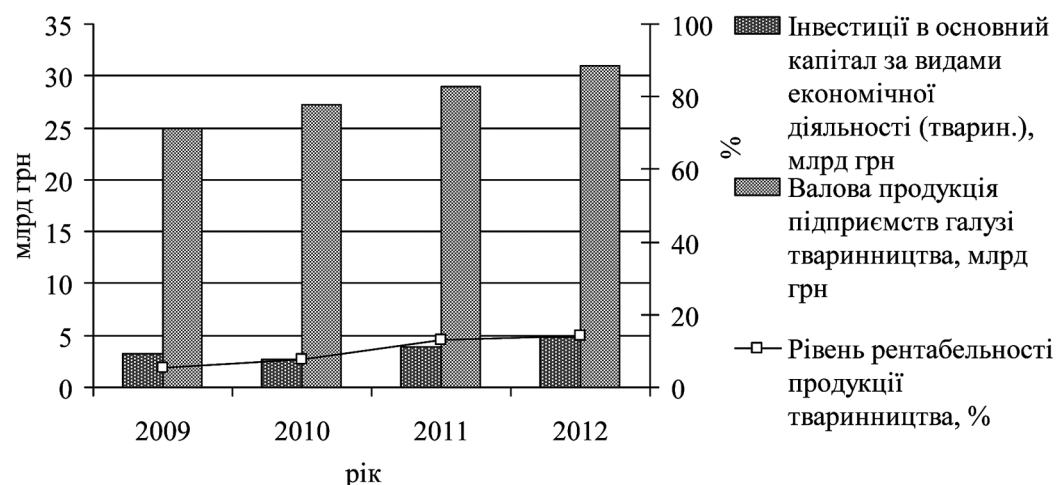

Рис. 2. Динаміка інвестицій в основний капітал та виробництва валової продукції тваринництва

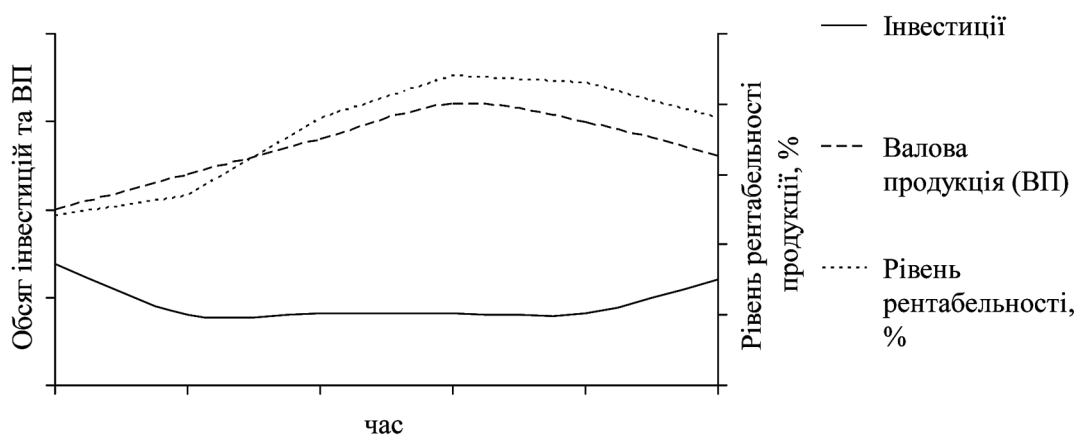

Рис. 3. Зміна валової продукції сільського господарства і рівня інвестицій в часі (акселератор)

інвестиційну діяльність. Така залежність відбувається при своєчасному повному інвестуванні організацій протягом 5–7 років відносно кожної структурної одиниці інвестицій (окрім живих знарядь праці, які були зазначені вище).

Висновок. Підсумовуючи результати аналізу інвестицій в основний капітал сільськогосподарських підприємств та організацій, зазначимо наступне: обсяг інвестицій в основний капітал підприємств та організацій тваринництва та рослинництва за останні роки збільшився на 51,3 і 101,1 % відповідно. В галузі тваринництва виявлена чітка залежність з тенденцією до зростання обсягу інвестицій, валової продукції та рівня рентабельності, що з одного боку свідчить про раціональне та доцільне використання таких вкладень окремими підприємствами, а з іншого — про недостатній рівень інвестування галузі в цілому. В галузі рослинництва, не зважаючи на значне зростання обсягів інвестицій в основні засоби підприємств, спостерігається зменшення рівня рентабельності та обсягу валової продукції, що є результатом впливу ряду чинників, серед яких основними є неефективний та некоректний

з економічної й правової точки зору розподіл капіталу, відсутність інвестиційної спрямованості амортизаційної політики, зміни клімату тощо.

Вважаємо, що створення правого та економічного підґрунтя для чіткої інтерпретації та використання інвестицій в підприємствах сільського господарства України надасть можливість уникнення некоректного (або навіть подвійного) обліку знарядь праці при віднесенні їх до основного чи оборотного капіталу організацій, що в свою чергу відкриє перспективи для формування стратегій подальшого розвитку підприємств і галузей сільського господарства в контексті розрахунку необхідних інвестицій з найменшим ступенем ризику та вірогідних погрешностей.

Використані джерела

1. Капітальні інвестиції в Україні за 2009–2012 рр. Статистичний збірник. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.
2. Валова продукція сільського господарства України за 2009–2012 рр. Статистичний збірник. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.
3. The State of Food and Agriculture. Investing for a better Future. FAO, Rome, 182 p. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.fao.org/docrep/017/i3028e/i3028e.pdf>.